

В американському суспільстві особливо позитивно зарекомендували себе такі види соціально-педагогічних послуг для дітей з особливими потребами, як домашній супровід та соціальний патронаж.

Основними закладами, де здійснюють соціально-педагогічну підтримку, є: спеціальні корекційно-реабілітаційні заклади (школи, інтернати, санаторії); звичайні школи і класи; позашкільні гуртки; неформальні дитячі та молодіжні об'єднання; територіальні консультаційні центри та соціальні служби, що спрямовані сприяти відновленню соціальних зв'язків підлітків з особливими потребами; спеціальні наукові центри (регіонального та федерального рівнів) з проблем навчання і виховання; недержавні та міжнародні громадські організації, що захищають громадські та соціальні права людей-інвалідів тощо.

Загалом, соціально-педагогічна діяльність з підтримки підлітків з особливими потребами розглядається американськими науковцями і практиками, як “безперервний педагогічний доцільно організований процес соціального виховання з урахуванням специфіки розвитку особистості з особливими потребами за участю всіх соціальних інститутів і всіх суб'єктів виховання й соціальної допомоги”. Специфічною особливістю соціально-педагогічної діяльності є те, що вона носить міждисциплінарний характер, оскільки тісно пов'язана з економічними, політичними й особистісними умовами життєдіяльності людини, з державною соціальною політикою. Провідна, інтегруюча роль у цьому процесі належить саме соціальним педагогам.

Сам термін „підтримка” є багатозначним, а його інтерпретація різними авторами не є тотожною. Ми розуміємо під соціально-педагогічною підтримкою підлітків з особливими потребами процес допомоги і сприяння в оволодінні дитиною прийнятих у суспільстві норм, правил, цінностей, моделей поведінки й творче їх використання на основі рефлексивного вибору за доцільністю і необхідністю.

Література

1. Газман О.С. Педагогическая поддержка детей в образовании как инновационная проблема / О.С. Газман // Новые ценности образования: десять концепций и эссе. – М.: Инноватор, 1995. – 58 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; головний редактор В. Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Заболотна О. А. Соціалізація учнівської молоді в загальноосвітніх та альтернативних закладах середньої освіти в США : дис... канд. пед. наук: 13.00.01– історія педагогіки / Оксана Адольфівна Заболотна. –Умань, 2005. – 192 с.
4. Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні : теорія і практика : [монографія] / І. Д. Зверева. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 333 с.
5. Кобиличенко, В. В. Соціалізація та ресоціалізація: два полюси формування особистості неповнолітніх засуджених із особливими потребами (історико-освітній компонент) / В. В. Кобиличенко // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – К., 2001. – № 6. – С.234–237.
6. Краткий словарь по философии. Более 1000 статей / авт.–сост. Н. Н. Рогалевич. – Минск : Вервей, 2008. – 832 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 560 с.
8. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. проф. І. Д. Зверевой. – К. : Центр навчал. літератури, 2008. – 336 с.
9. Холл С. Инстинкты и чувства в юношеском возрасте : пер. с изд. 1911 г. / С. Холл / под ред. Л. Г. Оршанского. – СПб.: Изд-во газ. ”Школа и жизнь”: тип. ”Север”, 1913. – 90 с.
10. Giddings A. The principles of Sociology / A. Giddings. – New York, 1896. – 658 p.
11. Maslow A. Motivation and Personality / A. Maslow. – New York, 1954. – 542 p.
12. Rogers C. Freedom to learn for the 80's / C. Rogers. – Columbus, 1983. – 523 p.

Аннотація. В статті розглянуто феномен підтримки дітей з особливими потребами в американській та українській науці. Проаналізовано сутність понять підтримка дітей з особливими потребами, соціалізація, підтримка індивіда в соціумі, соціально-педагогічна підтримка, соціально-педагогічне супроводження, соціально-педагогічна допомога, соціально-педагогічна забота, соціально-педагогічне обслуговування, соціально-педагогічні послуги.

Ключові слова: підтримка дітей з особливими потребами, соціалізація, підтримка індивіда в соціумі, соціально-педагогічна, підтримка, супроводження, допомога, забота, обслуговування, послуги.

Summary. The article describes the phenomenon of the special needed children support in the american and native science. The meaning of such concepts as special needed children support, socialization, individuality support in society, social pedagogical support, social pedagogical accompany, social pedagogical help, social pedagogical service are given in the article.

Key words: special needed children support, socialization, individuality support in society, social pedagogical support, accompany, help, service.

Надійшла до редколегії 22.08.2011 р.

УДК 378.169.14+302.2+302.224.2

Бсяк О. М.

СТАН РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ МОВЛЕННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

Анотація. У статті визначено стан розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів.

Ключові слова: анкетування, комунікативні якості мовлення майбутніх учителів-філологів, комунікативні якості мовлення вчителів-практиків.

В умовах перебудови сучасної системи освіти на засадах гуманізації професіоналізм учителя набуває великого значення. Особливо значущою є проблема розвитку комунікативних якостей мовлення вчителя, які є показником освіченості та грамотності, незалежно від її віку та предмету, який він викладає. Досконало володіючи мовою і технікою мовлення, фахівець може ефективно формувати й розвивати відповідні взаємовідносини з довіллям, впливати на соціальне оточення. Особливо це стосується фахової підготовки вчителів-філологів, оскільки саме вони прищеплюють школярам перш за все основи мовної культури. Адже, працюючи з учнями, вчитель-філолог формує в них знання і навички, без яких неможливий інтелектуальний і моральний розвиток. Метою діяльності вчителя-філолога є формування в тих, кого навчає, певних комунікативних якостей мовлення, передача їм ініціативи у самоврядуванні, самоконтролі, самооцінці. Отже, вчитель української мови і літератури, повинен не стільки говорити сам, скільки сприяти розвитку мовлення і формуванню мовної культури учнів, розкриваючи перед ними її функціональні можливості як засобу взаємодії з іншими людьми. Отже, проблему розвитку комунікативних якостей мовлення вважаємо актуальною і своєчасною.

Мета статті – визначення стану розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів.

Так, констатувальному етапу дослідження передував пошуково-розвідувальний експеримент, метою якого було виявити наявні знання учителів-практиків та студентів щодо професійних комунікативних якостей мовлення вчителів-філологів. З цією метою було насамперед розроблено тексти анкет.

В анкетуванні брало участь 367 студентів 3 курсу історико-філологічного факультету державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса), Інституту Філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (м. Бердянськ) та 100 вчителів-філологів загальноосвітніх закладів освіти.

Проаналізуємо одержані відповіді вчителів-практиків.

Так, на перше запитання анкети «Що Ви розумієте під правильним мовленням учителя-філолога?» було одержано такі відповіді: «дотримання літературних норм вимови» – 72 %; «це літературне мовлення» – 12 %; «це красиве мовлення» – 5 %; «мовлення, яке відповідає правилам вимови» – 4 %; «це нормативне мовлення» – 7 %.

Щодо наступного запитання («Що означає поняття «комунікативні якості мовлення?»), то вчителі змогли відповісти таким чином: «уміння спілкуватися» – 78 %; «ініціативність мовлення» – 4 %; «правильне мовлення» – 20 %; «вміння спілкуватися з учнями та батьками» – 2 %.

На запитання «Які Ви можете назвати «комунікативні якості мовлення» вчителі відповіли: «правильність» – 20 %; «чистота» – 14 %; «багате мовлення» – 23 %, «яскраве мовлення» – 35 %, «образне мовлення» – 8 %.

«Яке мовлення, на Вашу думку, можна назвати «образним»?». Щодо цього запитання, відповіді виявилися такими: «виразне» – 26 %; «емоційне» – 13 %; «яскраве» – 24 %, «багатий словник» – 21 %; «різноманітне» – 16 %.

Щодо запитання «Що Ви розумієте під «виразним мовленням?»), було одержано такі відповіді: «образне» – 13 %; «яскраве» – 17 %; «емоційне» – 28 %; «експресивне» – 23 %; «красиве» – 11 %; «правильна інтонація» – 6 %, «збудливе» – 2 %.

Відповідаючи на запитання «Які комунікативні якості мовлення вчителя-філолога потрібно було б виховати у Вас?», респонденти вказували на: «правильність» – 67 %; «багатство словника» – 22 %; «ініціативність» – 4 %; «емоційність» – 4 %; «виразність» – 3 %.

Отримавши результати анкетування, було зроблено їх аналіз. Отже, вчителі-практики орієнтуються в запитаннях, але чітких та повних відповідей дати не змогли, особливо це стосується запитання про «правильність мовлення». Так, стосовно запитання, де вчителі повинні були назвати комунікативні якості мовлення, вчителі назвали декілька якостей, що говорить про незнання ними всіх якостей, які повинні бути притаманні вчителю-філологу. Крім того, вчителі не змогли дати визначення таким комунікативним якостям мовлення, як «образність» та «виразність», замість цього вони перерахували якості, які вони знали та які хоч якимось чином пов'язані з вказаною в запитанні якістю. Вразила відповідь стосовно розвитку комунікативних якостей мовлення в них самих, більшість окреслили «правильність», це говорить про те, що більшість вчителів-філологів не володіють основною комунікативною якістю мовлення, не дивлячись на всі інші.

Одержавши такі не втішні результати анкетування, було проведено анкетування студентів філологічних факультетів.

Наводимо результати анкетування студентів 3-х курсів філологічних факультетів.

Так, на перше запитання анкети «Яким, на Вашу думку, повинне бути мовлення вчителя-філолога?» було одержано такі відповіді: «красивим» – 49 %; «літературним» – 30 %; «відповідати правилам вимови» – 21 %.

Щодо наступного запитання («Що Ви розумієте під комунікативними якостями мовлення?»), то студенти змогли відповісти таким чином: «це вміння спілкуватися з учнями» – 43 %; «правильність» – 31 %; «виразність» – 8 %; «ініціативність» – 11 %; «мовленнєва активність» – 5 %, «зрозумілість» – 2 %.

На запитання «Для чого вчителю-філологу необхідно мати розвинені комунікативні якості мовлення?» майбутні вчителі-філологи відповіли: «бути зразком для учнів і батьків» – 24 %; «для того, щоб учні наслідували мовлення вчителя» – 23 %; «щоб батькам було приємно розмовляти з учителем» – 20 %, «щоб спонукати учнів оволодіти красивим літературним українським мовленням» – 18 %, «слухати краще на уроках» – 15 %.

Щодо наступного запитання «Що означає така комунікативна якість, як «змістовність мовлення»?», то відповіді виявилися такими: «повне розкриття основної думки висловлювання» – 67 %, «використання великої кількості мовних засобів» – 18 %; «багатий словник» – 10 %; «різноманітність мовлення» – 5 %.

Запитання «Які засоби виразності українського мовлення Ви знаєте?», студенти назвали такі: «інтонація» – 39 %; «емоційно забарвлені слова» – 34 %; «використання метафор» – 16 %; «використання епітетів та порівнянь» – 12 %.

Відповідаючи на запитання «Коли можна сказати, що мовлення вчителя чисте і правильне», респонденти відповіли: «коли відповідає нормам української літературної мови» – 44 %, «коли відповідає правилам вимови» – 38 %; «відсутність русизмів» – 10 %; «відсутність діалектизмів» – 8 %.

На запитання анкети «Які мовні засоби надають виразності і образності мовлення вчителя-філолога?» було одержано такі відповіді: «інтонація» – 38 %, «метафори» – 35 %; «порівняння» – 14 %; «епітети» – 13 %.

Щодо наступного запитання («Оцініть своє власне українське мовлення за 5-бальною шкалою з таких позицій: правильне, виразне, образне, логічне, словникове багатство»), то студенти змогли відповісти таким чином:

	Бали у %					
	5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)	0 (%)
правильне	0	7	72	11	9	1
виразне	11	41	46	4	2	0
образне	20	37	35	5	2	1
логічне	10	38	44	4	3	1
словникове багатство	17	25	52	5	1	0

На запитання «Чи завжди Ви контролюєте своє мовлення: стимульоване, не стимульоване?» студенти відповіли: – стимульоване з позицій «так» – 2 %, «ні» – 79 %, «не знаю» – 1 %; не стимульоване з позицій «так» – 0 %, «ні» – 91 %, «подекуди намагаюсь» – 8 %.

Щодо останнього запитання («Якими комунікативними якостями повинне вирізнятися мовлення вчителя-філолога від інших учителів?»), студенти відповіли таким чином: «правильністю» – 76 %; «нормативністю» – 21 %; «виразністю» – 6 %; «багатством словника» – 7 %.

Стосовно відповідей студентів філологічних факультетів можемо зробити такі висновки, що багато з них взагалі не обізнані з поняттям «комунікативні якості мовлення» та іншими поняттями, а також не можуть виокремити ці якості та дати їм визначення та характеристику. Так, переважна більшість студентів філологічних факультетів вважають, що мовлення вчителя повинне бути красивим, усі інші вважають – літературним та відповідати правилам вимови. Все це правильно, безумовно, ці якості повинні бути притаманні вчителю-філологу, але основні комунікативні якості мовлення були все-таки не названі. Поняття «комунікативні якості мовлення майже половина студентів визначили як уміння, хоча категорії «якість» і «вміння» зовсім різні за значенням, вони вказали на вміння спілкуватися з учнями, що свідчить про не повне розуміння цього поняття.

Аналізуючи таблицю з оцінками власного українського мовлення, можна зробити такі висновки, що показники надзвичайно низькі, особливо стосовно правильності мовлення, адже з таблиці видно, що жодний студент не оцінив у «5» балів цю комунікативну якість, в «4» бали – мізерна кількість, переважна більшість оцінили своє мовлення в «3» бали. Трохи краща ситуація з іншими комунікативними якостями мовлення, але не набагато. Вражає те, що певна кількість респондентів оцінили наявність та розвиненість деяких запропонованих комунікативних якостей навіть у 1 та 2 бали. Приголомшує те, що такі комунікативні якості як «правильність», «образність» та «логічність» взагалі оцінили в 0 балів. Крім того, виявилось, що студенти зовсім стимульовано не контролюють своє мовлення, а намагаються контролювати своє мовлення лише 8 % респондентів. На запитання стосовно комунікативних якостей мовлення, якими повинно вирізнятися мовлення вчителя, більшість указала на «правильність», потім на «нормативність», «виразність».

Порівнюючи результати анкетування вчителів-практиків та майбутніх учителів-філологів, можемо зробити висновок, що результати невтішні, але на противагу цьому, останні більш обізнані в теоретичному аспекті, але розвиток комунікативних якостей мовлення у них на надзвичайно низькому рівні. Але обидві групи респондентів не орієнтуються в комунікативних якостях мовлення, плутають їх, дають не точні відповіді тощо.

Логіка дослідження вимагає необхідність аналізу змістовного боку розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів у програмно-методичних документах вищих навчальних педагогічних закладах освіти.

Так, в Концепції мовної освіти вказується, що мета вивчення мов полягає у становленні духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися виражальними засобами мови, її типами, стилями, жанрами, формами в усіх видах мовленнєвої діяльності, орієнтується в постійно зростаючому інформаційному потоці, уміє самостійно навчатися і самовдосконалюватися.

У змісті мовної освіти, зміст навчання мов має бути різноплановим і відображати три взаємопов'язані складові – мовні і мовленнєві знання, практичні вміння й навички, цінності. Відповідно до цього у змісті належить якнайповніше висвітлити функціональну систему мовлення, представлену мовленнєвою діяльністю в єдності чотирьох складових; аспект культури мовлення, що охоплює його нормативність (дотримання правил усного й писемного мовлення), адекватність (точність висловлення думок, почуттів, волевиявлень), естетичність (оптимальний темп і гучність мовлення, тембр і інтонація, тональність, лексичне багатство, різноманітність синтаксичних конструкцій, образність), поліфункціональність (застосування мови в усіх її аспектах у будь-якій сфері суспільного життя) [1].

Отже, в документі чітко окреслюються зміст мовної освіти і зміст навчання мов, а також необхідність висвітлення всієї функціональної системи мовлення. Так, необхідність розвитку комунікативних якостей мовлення особистості не прописується, а лише йдеться про важливість здійснення мовленнєвої діяльності в єдності таких складових, які визначено як аспекти культури мовлення.

Що стосується Державного стандарту з української мови, то на сьогодні його не існує, але є Державний стандарт з української мови (за професійним спрямуванням) для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» [2]. Основним завданням окресленим у документі, є підготовка висококваліфікованих, грамотних, із належним інтелектуальним потенціалом спеціалістів. Крім того, вказується те, що до майбутніх фахівців ставляться високі вимоги, які полягають не лише в досконалих знаннях фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею у всіх сферах і особливо у професійній та офіційно-діловій. Також звертається увага на те, що уміння спілкуватись мовою професії сприяє швидкому засвоєнню спеціальних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає орієнтуватися у професійній діяльності та ділових контактах. Крім того, в документі зазначено, що предметом вивчення практичного курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є мова фахової галузі.

Державний стандарт з української мови (за професійним спрямуванням) зумовлює обов'язкове вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», яку складено відповідно до Державних стандартів гуманітарної освіти в Україні. На вивчення дисципліни відводиться 54 години: з них 2 години – лекційні, 34 години – практичні заняття, 18 годин – самостійне опрацювання тем. Мета курсу – сформувати національно-мовну особистість, ознайомити студентів з нормами сучасної української мови в професійному спілкуванні, з основними вимогами до складання та оформлення професійних документів, навчити їх професійного мовлення, збагатити словник термінологічною, фаховою лексикою; підвищити загальномовний рівень майбутніх фахівців, формувати практичні навички ділового усного і писемного спілкування в колективі, розвивати комунікативні здібності. Не дивлячись на широту сформульованих завдань, поставлених перед вищою школою, в Стандарті не окреслено розвиток комунікативних якостей мовлення у студентів, знайомство з особливостями професійно-мовленнєвої діяльності.

Програма складається з 5 розділів: «Культура фахового мовлення», «Етика ділового мовлення», «Лексичний аспект сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні», «Нормативність і правильність фахового мовлення», «Складання професійних документів».

Крім нормативних документів, убачали необхідним проаналізувати нормативну і вибіркочку частини навчальних планів підготовки бакалавра і спеціаліста філології з української мови під кутом зору їх комунікативної спрямованості та спроможності розвивати КЯМ у майбутніх учителів-філологів, які повинні реалізовуватися студентами філологічних факультетів під час науково-дослідної та викладацької роботи. Зміст кожного розділу сприяє розвитку комунікативних якостей мовлення, але за таку кількість відведених годин на дисципліну, це не можливо реалізувати, а можливо лише ознайомити з комунікативними якостями мовлення на теоретичному рівні. Не дивлячись на те, що 4 розділ окремо присвячено основній комунікативній якості мовлення правильності, інші якості залишаються поза увагою і не розглядаються на належному рівні.

Було проаналізовано навчальні плани підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

У навчальному плані підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.020303 «Філологія (українська мова і література)», спеціалізація: мова і література (англійська), «українознавство» вміщено навчальну дисципліну «Стилістика української мови» (вивчається в 7 семестрі, кількість кредитів становить 3 (108 год., з них: 54 год. – аудиторні: 30 год. – лекційні заняття, 24 год. – практичні заняття; 54 год. – самостійна робота), «Українська мова за професійним спрямуванням» (вивчається в 2 семестрі, кількість кредитів становить 2 (72 год., з них: 36 год. – аудиторні: 36 год. – практичні заняття; 36 год. – самостійна робота), «Орфографічний – орфоепічний практикум й виразне читання» (вивчається в 1 семестрі, кількість кредитів становить 4 (144 год., з них: 72 год. – аудиторні: 72 год. – практичні заняття; 72 год. – самостійна робота), «Культура української мови» (вивчається в 6 семестрі, кількість кредитів становить 2 (72 год., з них: 36 год. – аудиторні: 20 год. – лекційні заняття, 16 год. – практичні заняття; 38 год. – самостійна робота). Отже, ці дисципліни можуть розвинути комунікативні якості мовлення особистості, але немає конкретної спрямованості на професійно-мовленнєву діяльність учителя-філолога. Вважаємо за необхідне перерахувати навчальні дисципліни, які знайомлять студентів-філологів з нормами та правилами сучасної української літературної мови, що є особливістю розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів: «Сучасна українська літературна мова» (24 кредити (864 год.)), «Вступ до мовознавства» (3 кредити (108 год.)), «Лінгвістичний аналіз тексту» (2 кредити (72 год.)), а також спецкурси (спецсемінари) з української мови, наприклад, «Вступ до слов'янської філології» (2 кредити (72 год.)).

Слід зазначити, що важливим для розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів стало введення до навчальних планів курсу «Основи культури мовлення» (3-й рік навчання).

Отже, досліджувана проблема розглядається як складова частина комунікативно-мовленнєвої діяльності і виховання культури поведінки. В проаналізованих нами документах відображені підходи до проблеми розвитку комунікативних якостей мовлення у майбутніх учителів-філологів, вироблені в результаті досліджень у галузі культури мови. Крім того, необхідно констатувати, що в них спеціальної роботи з розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів не визначається. Таким чином, аналіз нормативних документів показав, що завдання розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів сформульовані неконкретно. Мало уваги приділено комунікативним якостям мовлення як важливому елементу культури спілкування, а також не сформульовані завдання розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів. Так, методика розвитку КЯМ в учителів-філологів потребує поглибленої розробки і конкретизації.

Нам видається можливим уточнення змістовного боку культури мовленнєвого спілкування, комунікативно-мовленнєвої діяльності і розвитку КЯМ у майбутніх учителів-філологів при розробці базисних компонентів комунікативно-мовленнєвої діяльності майбутніх учителів-філологів. Цей напрям необхідно розглядати як найближчу перспективу подальшого наукового вивчення досліджуваної проблеми.

Отже, результати констатувального експерименту свідчать про актуальність проблеми розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-філологів як завдання сучасного навчання у мовному вищому навчальному педагогічному закладі вищої освіти.

Перспективи подальшого дослідження передбачають наступний етап, який передбачає аналіз програм навчання і виховання студентів філологічних факультетів ВНЗ.

Література

1. Концепція мовної освіти (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: www.mon.gov.ua/gr/obg/2010/proekt_271210.doc.
2. Стандарт з Української мови (за професійним спрямуванням). [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: http://vpu9.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=119:2010-02-12-06-52-55&catid=37:maket&Itemid=70.

Аннотація. В статті определено состояние развития коммуникативных качеств речи у будущих учителей-филологов.

Ключевые слова: анкетирование, коммуникативные качества речи будущих учителей-филологов, коммуникативные качества речи учителей-практиков.

Summary. The article outlines the state of broadcasting in communication skills of future teachers, philologists.

Key words: survey, communicative speech as future teachers, linguists, speech communication as a teacher-practitioners.

Надійшла до редколегії 08.07.2011 р.

УДК 378.147.88

Білоконний С. П.

СПОСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ

Анотація. Автор статті досліджує проблему організації навчально-виховного процесу вищої педагогічної школи у парадигмі особистісно орієнтованого навчання. У статті проаналізовано способи організації взаємодії його суб'єктів.

Ключові слова: взаємодія, суб'єкт-суб'єктні стосунки, навчально-виховний процес, вища педагогічна школа.